

Anatomia humana

«JE NE SUIS PAS CHARLIE»

Jorge Bello

A paivagat el foc de «Charlie Hebdo», però prou encés el foc al carrer, em permeto aquesta reflexió. El que va passar és inacceptable, però és comprensible. Quedi constància que estic en contra de la violència, sigui terrorista, sigui institucional.

I a favor de la llibertat d'expressió, i a favor del dret a manifestar-se, que és una forma col·lectiva d'expressió. L'atentat contra «Charlie Hebdo» és una ferida que ens pregunta on són els límits de la llibertat d'expressió.

Ens pregunta si és lícita l'ofensa, mil cops repetida, per no res, per guanyar diners, calculada per fer-hi mal allà on més mal pot fer.

Hi ha una llibertat d'expressió que és il·limitada. I una altra que és limitada, els límits de la qual són la mentida i l'ofensa.

La llibertat d'expressió és il·limitada quan es periodisme d'investigació, periodisme de denúncia, el periodisme que busca la veritat i no s'atura fins que la troba, i llavors l'expressa en públic, les vergonyes a la vista.

Hi ha governs, però, institucions i empreses que limiten aquesta llibertat d'expressió relativa a la investigació sobre els

Com és que allà es manifesta a favor del dret i la llibertat, i aquí retalla i retalla, drets i llibertats?

draps bruts. La limiten amb el vil instrument dels diners, o amb amenaces que afecten la feina, i això és violència.

♦♦ DAQUESTA VIOLÈNCIA contra la llibertat d'expressió, que condiciona el dret a saber la veritat, ningú no en parla, o se'n parla poc, tot i que és una realitat coneguda. Cap polític va manifestar-se a favor de la investigació periodística lliure, a fons, sense més límits que els límits de la pròpia veritat.

En canvi, molts van estripar-se les vestidures en públic, en defensa de l'altra llibertat d'expressió. Em va semblar histrio-

nisme, populisme, hipocresia.

Aquesta altra llibertat d'expressió però la condició de dret i de lliure quan proclama una mentida o quan publica una ofensa de manera deliberada. Tots estarem d'acord si dic que ningú té dret, emparat en el dret a la llibertat d'expressió, de proclamar mentides, informació falsa, rumors mal intencionats, descredít.

D'igual manera, ningú té dret a ofendre ningú a posta. Qui actua d'aquesta manera s'equivoca, encara que digui i torni a dir que hi ha la llibertat d'expressió, perquè en fa un mal ús, un abús del dret a la llibertat d'expressió.

Ara, ¿podem pensar que les persones ofeses es quedaran tranquil·les a casa, esperant noves ofenses, pensant que l'ofensor ofèn perquè té dret a ofendre emparat en la llibertat d'expressió?

La resposta és òbvia, i és el que va passar, i ara som abocats a una espiral de més ofensa i més violència, més ofensa i

més violència.

Potser serà divertit i valent el fet de provocar el ca fermat. Però prou sabem que provocar-lo és perillós, perquè tard o d'hora aconseguirà de deslligar-se, i llavors et mossegarà amb fúria.

Si ofens la meua mare, si provoques un meu fill, si et burles d'allò que jo més m'estimo, jo et mossegaré. Aquesta actitud és humana, i és universal. No justifico l'atentat a «Charlie Hebdo», però el puc comprendre. Ja

se sabia que tard o d'hora passaria, i ha passat, i s'hauria pogut evitar.

Una mirada retrospectiva a les moltes caricatures satíriques que sobre el profeta Mahoma va publicar «Charlie Hebdo», permet de comprovar-ne que el grau d'ofensa és intolerable.

També és ofensa intolerable, en un sentit diferent, la manipulació política, l'ús polític que un grupat de polítics oportunistes van fer de l'atentat. Volien millorar la pròpia imatge, desllustringada, volien fer cara de bon fiet.

Entre d'altres de similars, hi era el president espanyol. Es manifestava a favor de la llibertat d'expressió i en contra del totalitarisme. En considerar que al seu historial hi és la llei mordassa, que limita precisament el dret a manifestar-se amb llibertat, em pregunto si encara pensa que li queda crèdit.

bello.cat/jordibell@gmail.com

Es racó d'en Cambreta

EL RETORN A LA TRIBU

Gustau Juan Benejam

Per un motiu o altre la religió torna a estar de moda: els jihadistes o el Papa en són les formes avui més visibles, però no les úniques. Perquè, al cap i a la fi, tot allò que, fora de la raó condiciona les nostres conductes, les nostres passions, les nostres seguretats, fins i tot l'ateisme, té qualque cosa de religiós, de veritat absoluta on no hi ha refutació o dissidència possible si no es vol caure en error, «heretgia»; també altres pulsions de la nostra sensibilitat poden tenir manifestacions que freguen actituds religioses, fins coses més planes, més quotidianes, com patriotismes o adhesions futbolístiques... De fonamentalismes n'hi ha de moltes castes.

Diuen que vivim a un món globalitzat, que no és hora d'aixecar noves fronteres, noves pàtries, perquè l'economia és global, ho són les comunicacions, les informacions, els intercanvis, el comerç i els mercats, també el poder, que no el mateix que els governs de torn, tinguin les formes que tinguin. Perquè el poder tendeix a la globalitat, a l'absolut, avui, ahir; tots els grans imperis han pretès la

totalitat, la universalitat. No va esser aquesta idea d'un sol poder -un sol emperador- a la terra que va justificar que l'Imperi Romà adoptés el cristianisme com a religió oficial, un sol déu al cel? Dins aquest marc, la democràcia és un fet antinatural, una il·lusió vana; i, en presència de veritats absolutes, no hi pot haver confrontació d'opinions, no hi pot haver diàleg real, no hi pot haver política, en el sentit que la volem entendre avui.

Per açò, anar contra la globalització és anar contra el sistema, però, també, cercar l'altra cara de la moneda, igualment real.

Perquè, contradictòriament, dins aquest món tant globalitzat, els individus tendim a relacionar-nos, a compartir, cada vegada amb més poca gent, els més propers, els més «nostros»: la colla, el club, el poble, la petita pàtria, també el partit, polític, vull dir, la tribu, en definitiva, la vella tribu.

♦♦ L'ACTUAL MOMENT POLÍTIC que vivim al nostre sistema institucional, l'Europa de la Unió, és un bon mostrador d'aquesta realitat, complexa i contradictòria. Diumenge, d'aquí a tres dies, a la Grècia on va néixer la democràcia, co-

Contradictòriament, dins aquest món tant globalitzat, els individus tendim a relacionar-nos, a compartir, cada vegada amb més poca gent

mençarem el cicle d'eleccions; serà la primera confrontació on la globalització europea del poder únic, del monocultiu i de l'economia racionals, que tan desastroses conseqüències ha tingut per a la major part de la seva població, es confrontarà amb la vella tribu, els que en

diuen anti-sistema. Després, a principis de maig, serà a la Gran Bretanya, on es demanarà als ciutadans que triïn entre la Unió Europea, unificadora, i les glòries tribus del seu marçit imperi.

I, si abans no arriba qualque convidat no previst, a finals de maig ens començarà a tocar a nosaltres i ens convidaran a triar, tot i que aquí la cosa és encara una mica més complexa, «transversalitat» és la parauleta de moda:

L'Espanya de l'enyorada «espada triunfadora» de l'imperi d'irresignada pèrdua o les tribus perifèriques, l'Espanya castellana, conqueridora, unificadora i uniformitzadora, aliada, escolanet, de la global Unió Europea retalladora de drets socials en nom de la racionalitat econòmica o la incontable constel·lació de tribus dels qui voldrien una racionalitat diferent, més equitativa, però incapaç de vogar junts en una sola direcció: centralistes i perifèrics, dretes i esquerres.

Ens haurem d'acostumar que aquell cert equilibri que semblava -o que ens

creïem- que havíem aconseguit entre la globalitat i la tribu és, també, cosa del passat o, com a mínim, està avui en qüestió, en crisi, una nova crisi després de la sortida (real o imaginada) de la crisi econòmica. Ara toca el retorn a la tribu.